

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.154.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 15536 Pań Posłanek Iwony Marii Kozłowskiej i Anny Wojciechowskiej, w sprawie wyłączenia nauczycieli - wcześniejszych emerytów z Karty Nauczyciela - z prawa do rekompensaty za pracę w szczególnym charakterze oraz informacji o stanie prac nad zmianami systemowymi, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Z art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych¹ wynika, że rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla osób, które nie mają ustalonego prawomocną decyzją prawa do emerytury pomostowej.

Art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych doprecyzowuje, że rekompensata ta przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli przed 1 stycznia 2009 r. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynoszący co najmniej 15 lat oraz, że nie przysługuje ona osobie, która ma ustalone prawomocną decyzją prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych² lub przepisów odrębnych (a więc również na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela³).

Ze wskazanych regulacji wynika, że jeżeli nauczyciele skorzystali z uprawnienia do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 88 lub art. 88a Karty Nauczyciela, to nie mogą mieć ustalonej rekompensaty, o której mowa w art. 2 pkt 5 i 21 ustawy o emeryturach pomostowych. Emerytura nauczycielska jest emeryturą wcześniejszą, a sens prawa do rekompensaty sprowadza się do skompensowania skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę wcześniejszą. Jeśli więc ktoś skorzystał z prawa do przejścia na emeryturę wcześniejszą, nie powstał żaden uszczerbek po jego stronie, który mógłby zostać skompensowany przez prawo do rekompensaty.

W opinii Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej powyższe przepisy są jednoznaczne i nie wymagają podejmowania żadnych działań w celu wskazania ich prawidłowej wykładni.

Przepisy te nie naruszają też reguł konstytucyjnych (ochrony praw nabytych oraz równego traktowania podmiotów). W obecnym brzmieniu nie zakwestionował ich bowiem Trybunał Konstytucyjny⁴, a w wyroku z dnia 25 listopada 2010 r. Sygn. akt K 27/09 Trybunał orzekł, że art. 21 ust. 1 w związku z art. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych (w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2024 r.) jest zgodny z art. 2 Konstytucji i wynikającą z niego zasadą ochrony praw słusznie nabytych oraz zasadą

¹ Dz.U. z 2024 r. poz. 1696, z późn. zm.

² Dz. U. z 2025 r. poz. 1749, z późn. zm., dalej powoływanej jako „ustawa emerytalna”.

³ Dz. U. z 2024 r. poz. 986, z późn. zm., dalej powoływanej jako „Karta Nauczyciela”.

⁴ Dalej: „Trybunał” lub „TK”.

zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, a także z art. 32 ust. 1 Konstytucji i wynikającą z niego zasadą równości.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie planuje podejmowania działań legislacyjnych, których celem byłaby zmiana przepisów o rekompensacie w ten sposób, aby umożliwić nauczycielom uzyskanie prawa do rekompensaty bez względu na datę, do której wykonywali 15-letnią pracę w szczególnym charakterze. W związku z tym nie podejmowano również starań mających na celu uzyskanie danych o kręgu podmiotowym i skutkach finansowych wdrożenia takiego rozwiązania. Nie planuje się też wydania komunikatu lub wytycznych informacyjnych, o których mowa w interpelacji, ponieważ szczegółowe zasady ustalania prawa do rekompensaty opisano na stronach internetowych ZUS pod adresem: <https://www.zus.pl/swiadczenia/zasady-przyznawania-emerytury/rekompensata-z-tytulu-pracy-w-szczegolnych-warunkach-lub-w-szczegolnym-charakterze>. Zapoznanie się z nimi przez zainteresowanych ustrzeże ich niewątpliwie przed wprowadzającymi w błąd poradami.

Odnosnie do rozstrzygnięcia TK z dnia 4 czerwca 2020 r., sygn. SK 140/20, należy wskazać, że nie dotyczy on zasad ustalania rekompensaty na podstawie przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, lecz formuły obliczania emerytury. W rozstrzygnięciu tym wskazano, że art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej nakazujący pomniejszenie podstawy obliczenia emerytury powszechnej o sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych w zakresie, w jakim dotyczy osób, które przed 6 czerwca 2012 r. złożyły wniosek o przyznanie jednego ze świadczeń wymienionych w art. 25 ust. 1b (określonego rodzaju emerytury wcześniejszej), jest niezgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP.

Z uwagi na brzmienie uchwały Sejmu z dnia 6 marca 2024 r. (M. P. z 2024 r. poz. 198) w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego z lat 2015-2023 w kontekście działalności TK, za którą głosowały obie Panie Posłanki, stwierdzającej, że część uchwał o wyborze niektórych sędziów TK podjęto z rażącym naruszeniem prawa, a tym samym pozbawione są mocy prawnej i nie wywołały skutków prawnych w nich przewidzianych, wyroku nie ogłoszono w Dzienniku Ustaw. Sejm w podjętej uchwale podkreśla, że organy władzy publicznej mają obowiązek przestrzegać Konstytucji RP, w szczególności wynikającej z art. 7 Konstytucji zasady legalizmu, a uwzględnienie w ich działalności rozstrzygnięć TK wydanych z naruszeniem prawa może zostać uznane za naruszenie przez nie zasady legalizmu.

Niezależnie od wymienionego rozstrzygnięcia TK, w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej opracowano projekt ustawy regulującej sytuację prawną emerytów z roczników innych niż rok 1953 (sytuację emerytów urodzonych w roku 1953 unormowano przepisami ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), której celem jest rozwiązanie problemów konstytucyjnych związanych ze sposobem wejścia w życie przywołanego art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej. Projekt został wpisany do Wykazu prac legislacyjnych i programowych RM pod numerem: UD204. Obecnie w resorcie trwają prace analityczne nad uwagami zgłoszonymi wobec rozwiązań zaproponowanych w projektowanej ustawie w procesie uzgodnień międzyresortowych, opiniowania i konsultacji publicznych. Wraz z ich zakończeniem projekt zostanie skierowany na Stały Komitet Rady Ministrów w celu kontynuowania prac.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/